

BO'LAJAK MUTAXASSISLARDA MAVJUD BO'LISHI ZARUR BO'LGAN LOYIHALASH KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH

Xidirova Dildora Zayniddinovna

Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti
pedagogika fanlari falsafa doktori (PhD), dotsenti.

Xamrayeva Guli Oybekovna

Qarshi davlat universiteti "Pedagogika" fakulteti
"Amaliy psixologiya" yo'nalishi 2-kurs talabasi.

Annotatsiya

Pedagogik tizimlarning faoliyatini takomillashtirish muammolari bilan bog'liq bo'lgan zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda eng katta qiziqish uyg'otadigan jihatlardan biri bu – amalga oshirilgan faoliyatning muvaffaqiyatini ta'minlaydigan pedagogik shart-sharoitlarni aniqlash, asoslash va tekshira olishdir.

Kalit so'zlar: Pedagog, shart, ta'lim, tarbiya, o'quv, oliygoh, ob'ekt, tadqiqot, kasbiy, tahlil, axloqiy, psixologik, estetik.

Pedagogik tizimlarning faoliyatini takomillashtirish muammolari bilan bog'liq bo'lgan zamonaviy pedagogik tadqiqotlarda eng katta qiziqish uyg'otadigan jihatlardan biri bu – amalga oshirilgan faoliyatning muvaffaqiyatini ta'minlaydigan pedagogik shart-sharoitlarni aniqlash, asoslash va tekshira olishdir.

Har qanday pedagogik jarayon muayyan sharoitlarda muvaffaqiyatli ishlay oladi hamda takomillashadi. "Shart" tushunchasining asosiy xususiyatlari hamda belgilarini turli jihatlarda tahlil qilib chiqaylik.

"Shart" tushunchasi quyidagicha talqin etiladi:

- 1) biror narsaga bog'liq bo'lgan holatlar;
- 2) hayotning, faoliyatning ayrim sohasida o'rnatilgan qoidalar;
- 3) biror narsa sodir bo'ladigan muhit.

Falsafada bu tushunchaning talqini ob'ektning uni o'rab turgan hodisalarga munosabati sifatida, biror narsa ro'y beradigan muhit sifatida taqdim etiladi, ularsiz ob'ekt mavjud bo'lmaydi.

Psixologiyada ushbu tushuncha shaxsning psixologik takomillashishini, uning dinamikasini hamda yakuniy natijalarini belgilay oluvchi ichki hamda tashqi sabablarning kombinatsiyasi sifatida talqin etib kelinadi.

Pedagogikada shart-sharoitlar pedagogik tizimni shakllantirish samaradorligiga bog'liq bo'lgan holatlar, omillar, chora-tadbirlar majmui sifatida taqdim qilinadi.

Shuni inobatga olgan holda, har tomonlama tahlil natijalariga binoan, "shart" tushunchasining pedagogik jihati bo'yicha quyidagi keltirib o'tilgan xulosaga kelishimiz lozim:

1. "Shart" tushunchasi umumiy tushuncha bo'lib hisoblanadi hamda zaruriyatni anglatadigan jarayondir.
2. Shart – ta'lim tizimidagi samaradorligini ta'minlashda muhim bo'lgan yaxlit pedagogik jarayon.
3. Shart bajarilishi zarur va ahamiyati muhim bo'lgan narsalar, hodisalar, jarayonlar majmuasini ifoda etadi.
4. Ta'limiy, tarbiyaviy va rivojlanish jarayonlariga, ularning dinamikasi va yakuniy natijalariga o'zining ta'sirini ko'rsatadigan holatlar.

Olimlar o'z tadqiqotlarida pedagogik tizimni tavsiflashda turli xil sharoitlarni ajratib ko'rsatishadi:

- ta'sir doirasi bo'yicha:

- a) tashqi (tabiiy-iqlim, ijtimoiy, madaniy, mikrorayon muhitlari);
- b) ichki (o'quv-moddiy, axloqiy-psixologik, estetik);

- ta'sirning tabiati bo'yicha:

- a) ob'ektiv shart-sharoitlar ta'lim sohasining me'yoriy-huquqiy bazasini, ommaviy axborot vositalarini va boshqalarni ifodalaydi, ta'lim ishtirokchilarini unda faol bo'lishga undaydi.
- b) sub'ektiv vaziyatlar pedagogik faoliyat sub'ektlarining imkoniyatlarini, ularning hatti harakatlarini muvofiqlashtira olish darajasini, maqsadli ustuvorliklar hamda talaba yoshlar uchun asosiy ta'lim rejalarining individual ahamiyati darajasini hamda boshqalarni aks ettira oladi.

- ta'sir ob'ektining o'ziga xos bo'lgan xususiyatlariga ko'ra:

- a) iqtisodiy, madaniy, umumiy, ijtimoiy, milliy, geografik hamda boshqa sharoitlarni ifodalaydi;
- b) ushbu maxsus badda quyidagilarni keltirib o'tamiz:

- tinglovchilarning ijtimoiy-demografik tarkibining xarakterli xususiyatlarini kirita olish; oliy ta'lim muassasasining joylashgan hududi; ta'lim muassasasining moliyaviy imkoniyatlari; o'quv jarayoni uchun mavjud bo'lgan jihozlar; atrof-muhitning ta'lim imkoniyatlari hamda boshqalar.

- o'quv hamda oliygoh jamoalaridagi axloqiy, hissiy muhitning tabiati, o'qituvchilarning o'qitish madaniyatining darajasi hamda boshqalar.

- fazoviy sharoitlar:

- hududiy, mahalliy sharoitlarning o'ziga xos xususiyatlari, ta'lim muassasasining o'ziga xos xususiyatlari, o'ziga xos pedagogik muhit, zarur pedagogik kadrlar malakasi darajasi, o'quv jarayonining jihozlanish darajasi (xonalar, o'quv qurollari, jihozlar va boshqalar.).

Zamonaviy ilmiy-pedagogik tadqiqotlar tahlili shuni ko'rsatib beradiki, pedagogika fanining nazariyasi, amaliyotida bugungi kunda "pedagogik shartlar" tushunchasiga yagona yondashuv mavjudmas. Ma'lumki, "pedagogik shartlar" atamasi shakllangan, shu bilan birga, vaqt o'tishi bilan o'zgarib, ma'lum xususiyatlarni yo'qotgan.

Mazkur atama bir qator izlanishlar olib borgan olimlar tomonidan o'rganilib, uch xil ta'rif beriladi:

Birinchi nuqtai nazarga amal qilgan olimlar pedagogik shart-sharoitlarni har qanday pedagogik ta'sir choralarda hamda moddiy, fazoviy muhit imkoniyatlari sifatida ifodalaydilar:

- qo'yilgan topshiriqlarni ijrosiga qaratilgan mazmun, usullar, shakllar, vositalar hamda moddiy-makoniy muhitning ob'ektiv imkoniyatlari;

- tizimli chora-tadbirlar, usullari (texnikasi), mazmuni hamda tashkiliy shakllari;

- pedagogik jarayonning samaradorligini oshira olishga qaratilgan chora-tadbirlar majmui.

Boshqa tadqiqotchilar pedagogik shart-sharoitlarni pedagogik tizimni loyihalashni, loyihalash bilan uzviy bog'laydilar, bunda ular tarkibiy qismlardan biri sifatida ishlay oladi:

- pedagogik tizimning samarali ishlashini ta'minlay oladigan ichki (ta'lim jarayoni sub'ektlarining shaxsiy jihatining takomillashishini ta'minlay oladigan) hamda tashqi (tizimning protsessual tomonini amalga oshirishga hissa qo'sha oladigan) elementlarni aks ettiradi;

- pedagogik tizimning tarkibiy bo'limlari mazmunli xarakteristikasi, o'quv vositalari, tashkiliy shakllari, pedagog hamda talabalar o'rtasidagi munosabatlar.

Uchinchi nuqtai nazarga binoan, pedagogik shartlar – bu ilmiy-pedagogik tadqiqotlar natijalarini tekshira olishi qobiliyatini ta'minlaydigan o'quv jarayonining barqaror bo'lgan aloqalari sifatida qonuniyatlarni aniqlashtirish bo'yicha tizimli harakatlardan biridir.

“Pedagogik shartlar” tushunchasiga ta'rif berish bo'yicha mavjud turli qarashlarni o'rganish hamda tahlil etish quyidagi xulosalar chiqarish imkoniyatini yaratadi:

- 1) shartlar – pedagogik tizimning ajralmas elementi sifatida qaraladi;
- 2) pedagogik sharoitlar qarama-qarshilikni o'z tarkibiga olgan pedagogik muammoli masalalarni hal etishni ta'minlay oladigan o'quv hamda moddiy-makoniyl muhit imkoniyatlarining umumiylikini, shu jumladan, ta'lim jarayonining o'zgaruvchanligini aks ettiradi;
- 3) pedagogik shart-sharoitlarning tarkibiy qismlaridan yana biri ta'lim jarayoni sub'ektlarining individual tarmog'ining rivojlanishiga ta'sir ko'rsata olishiga qaratilgan bo'lib ichki elementlar hamda tizimning protsessual komponentini shakllantira olishga yordam beradigan tashqi elementlardan biridir.
- 4) pedagogik sharoitlarni to'g'ri tanlash butun pedagogik tizimni tez hamda samarali takomillashtirish imkoniyatini ochib beradi.

Ushbu tadqiqotlardan kelib chiqib pedagogik shart-sharoitlarni ta'lim muhitida maqsadli ravishda ishlab chiqilgan hamda uzviy amalga oshirilayotgan, amalga oshirilishida mavjud pedagogik tizimning samarali faoliyat yurita olishi hamda takomillashishini ta'minlay oladigan pedagogik jarayonning ob'ektiv imkoniyatlari hamda sharoitlarining majmui sifatida ko'rib chiqamiz.

Shu o'rinda, loyihalar tizimini ishlab chiqishda e'tiborga olinishi lozim bo'lgan asosiy boshlang'ich nuqtalarni ajratib berishimiz lozim: o'quv materialini idrok etishda tayyorlikni shakllantira olish; ijodiy izlanish holatlarini ishlab chiqish; dizayndagi shaxsiy ahamiyatni shakllantirish; loyihani amalga oshirish jarayonida o'qitishga bo'lgan talablari hamda operativ nazoratni taqdim qilish; kasbiy yo'nalishga e'tiborni qaratish; muvaffaqiyatga turtki bo'lishi lozim bo'lgan xatti-harakatlarga e'tibor berish.

Bakalavr bosqichida tahsil olayotgan talabalarning loyiha kompetensiyasini oshirish murakkab jarayon hisoblanadi, unda asosiy toifaning takomillashish darajasi dinamikasini taklif etilayotgan chora-tadbirlarning samaradorligi ko'rsatkichi

sifatida aniqlay olish muhim ahamiyatga molikdir. boshqa tashkiliy-pedagogik shartni shakllantira olish uchun zarur: tanlangan mezonlar, darajalar orqali dinamikani baholay olishga imkoniyat beruvchi baholash hamda diagnostika vositalarini yaratish hamda ulardan foydalanish orqali loyiha vakolatlarini oshirish samaradorligini monitoring etish.

Shunday qilib, loyiha kompetensiyasini oshirishning tashkiliy-pedagogik shartlarini aniqlay olish, asoslash, mazmunli tushuntirish bo'yicha nazariy izlanishlar natijalariga ko'ra quyidagi xulosalarni chiqarish lozim:

1. Loyihaviy ta'lim va auditoriyadan tashqari ishlar tizimini qurish muhandislik ta'limi bo'yicha bo'lajak bakalavrlarning loyihaviy kompetensiyasini rivojlantirishning samarali usuli ekanligi nazariy jihatdan asoslab berilgan.

2. Loyiha kompetensiyasining tashuvchisi sifatida bo'lajak bakalavrning sub'ektiv pozitsiyasiga ega bo'lish zarurligi isbotlangan.

3. Quyidagi tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlar bakalavrlarning muhandislik ta'lim yo'nalishlari bo'yicha loyiha kompetensiyasini oshirishga xizmat etishi nazariy jihatdan asoslab beriladi:

- o'quv hamda auditoriyadan tashqari mashg'ulotlar mazmuni shaxsiy ahamiyatga ega bo'lib, u kasbiy yo'naltirilgan loyihalar tizimi bilan boyitib berilgan;
- bo'lajak bakalavrlarni kelajakdagi kasbiy faoliyatiga qo'yiladigan talablarga muvofiq o'z ta'limiga nisbatan sub'ektiv pozitsiyasini yangilash kontekstida loyiha faoliyatiga jalb qilish;
- tanlangan mezonlar hamda ko'rsatkichlar bo'yicha dinamikani baholay olishga imkoniyat beruvchi baholash hamda diagnostika vositalarini yaratish hamda qo'llay olish orqali amalga oshiriladigan loyiha vakolatlarini takomillashtirish samaradorligini monitoring qilib chiqish.

Aytib o'tilgan tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlarni ishlab chiqish bo'lajak bakalavrlarning muhandislik ta'lim yo'nalishlari bo'yicha loyiha kompetensiyasini rivojlantirishni ta'minlaydi.

ADABIYOTLAR

1. Rakhimov O. D. et al. Klassifikatsiya pedagogicheskikh tekhnologiy i tekhnologiya problemnogo obucheniya //Problemy sovremennoy nauki i obrazovaniya. – 2020. – T. 2. – №.147.–S.59-62.

2. Xidirova Dildora Zayniddinovna. O'QUV MASHG'ULOTLARINI INNOVATSION TEXNOLOGIYA VA METODLAR ASOSIDA LOYIHALASHTIRISH // INNOVATIVE DEVELOPMENT IN EDUCATIONAL ACTIVITIES .2024/4. 4-14.

3. Рахимов Зокир Тоштемирович, Хидирова Дилдора Зайниддиновна. ПРОБЛЕМЫ НАУКИ // ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ – ФАКТОР РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ. 2020. 58-61.
<https://cyberleninka.ru/article/n/pedagogicheskie-tehnologii-faktor-razvitiya-obrazovaniya>

4. Д.З. Хидирова. РАЗВИТИЕ ПРОЕКТНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ // СРЕДНЕЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ. 2021. 51-53.
<https://elibrary.ru/item.asp?id=47314796>

5. Xidirova D., Muradov S. O 'zbekiston respublikasi hududida seysmoaktiv hududlar va zilzilaning xavfliligi //Innovative Development in Educational Activities. – 2024. – Т. 3. – №. 2. – С. 167-172.

6. Rakhimov Oktyabr Dustkabilovich. Khidirova Dildora Zayniddinovna. Main Criteria of Quality and Efficiency of Education In the Higher Education System // EXCELLENCIA: INTERNATIONAL MULTI-DISCIPLINARY JOURNAL OF EDUCATION. 2023. 450-453
<http://multijournals.org/index.php/excellencia-imje/article/view/144>

7. TEXNIKA OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARINING LOYIHALASH KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH MODELI. X.D.Zayniddinovna. International journal of scientific researchers (IJSR) INDEXING 3 (2). 2023.

8. K.D. Zayniddinovna. The Importance of the Design of the Pedagogical Process in Improving the Quality of Education // Journal of Pedagogical Inventions and Practices 7, 2022. 261-266.

9. Д.З. Хидирова. DESIGNING THE PEDAGOGICAL PROCESS IN THE CONTEXT OF EDUCATIONAL INNOVATIONS // Современное образование (Узбекистан), 2021. 39-46.

10. Д.З.Хидирова. ПЕДАГОГИК ЖАРАЁННИ ЛОЙИҲАЛАШТИРИШ ТАЪЛИМ ИННОВАЦИЯСИ СИФАТИДА // Современное образование (Узбекистан), 2021. 39-46.

11. TALABALARNING LOYIHALASH KOMPETENTLIK SIFATLARINI RIVOJLANTIRISHDA INTEGRATSION YONDASHUV. DZ Xidirova. Innovative Development in Educational Activities 3 (3), 357-367. 2024.

12. Xidirova Dildora Zayniddinovna. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ // ТЕХНИКА ОЛИЙ ТА'ЛИМ MUASASALARIDA TAXSIL OLAYOTGAN TALABALARNING LOYIHALASH KOMPETENTLILIGINI OSHIRISH. 2024. 136-143.

<http://www.newjournal.org/index.php/01/issue/view/313>

13. Xidirova Dildora Zayniddinovna. TEXNIKA OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARINING LOYIHALASH KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH MODELI // INTERNATIONAL JOURNAL OF SCIENTIFIC RESEARCHERS. 2024. 573-580.

<https://wordlyknowledge.uz/index.php/IJSR/article/view/3980>

14. Д.З. Хидирова. Олий касбий таълимда педагогик Технологияларини лойиҳалаш – ўқув масадига эришиш омили сифатида // KASB-HUNAR TA'LIMI 2 (0109), 2022. 149

15. O Rakhimov, D Khidirova, Y Manzarov, D Yavkochdieva. Results of the study of rotary feed pump with separator and screw feeder BIO Web of Conferences 95, 01023. (2024)

16. Д.З. Хидирова. ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ – ФАКТОР РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ. Проблемы науки 53 (5), 2020. 59-С.

17. Хидирова Дилдора Зайниддиновна. ПЕДАГОГИК ЖАРАЁННИ ЛОЙИҲАЛАШ ТИРИШ ТАЪЛИМ ИННОВАЦИЯСИ СИФАТИДА // ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМ. – 2021. - №5 (102).

18. D.Z. XIDIROVA. MAKTAB VA HAYOT // Bo'lajak o'qituvchilarnihg ta'lim jarayonini loyihalash madaniyatini shakllantirishga doir kompetensiyalarini rivojlantirish. 37. № 5 (169) // 2022.

19. XIDIROVA DILDORA ZAYNIDDINOVNA. THE NEED FOR THE USE OF DISTANCE LEARNING AND E-LEARNING LITERATURE IN THE DEVELOPMENT OF STUDENT CREATIVITY // «ГЛОБАЛЬНАЯ НАУКА И ИННОВАЦИЯ 2021: ЦЕНТРАЛЬНАЯ АЗИЯ» № 3(14). ОКТЯБРЬ 2021. 49-С.

20. Xidirova.D.Z. Pedagogik jarayonni loyihalashning zarur ahamiyati. // PEDAGOGIKA. 2/2022. 50-B.

21. Khidirova Dildora Zayniddinovna. Journal of Pedagogical Inventions and Practices

// The Importance of the Design of the Pedagogical Process in Improving the Quality of Education. 261-266. VOLUME 7, APRIL, 2022. TEXAS 75024

22. Дилдора Хидирова. ОРГАНИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА НА ОСНОВЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ // «ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ» 31 января 2020 года. 307-311-С.

23. Д.З.Хидирова. ЎҚУВ ЖАРАЁНИНИ ПЕДАГОГИК ТЕХНОЛОГИЯЛАР АСОСИДА ЛОЙИҲАЛАШТИРИШ ТАЪЛИМ ИННОВАЦИЯСИ СИФАТИДА. // “САМАРҚАНД ВИЛОЯТИНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШ:МУАММО ВА ЕЧИМЛАР” РЕСПУБЛИКА ИЛМИЙ - АМАЛИЙ АНЖУМАНИ МАТЕРИАЛЛАРИ 2020. 40-43-Б.

24. Xidirova D.Z. Gumanizmga asoslangan ta'lim jarayonini loyihalash madaniyatini rivojlantirish. //TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTLARI ILMIY-NAZARIY JURNALI. 2022. 6-son. 214-224-В.

25. Xidirova Dildora Zayniddinovna. TA'LIM JARAYONINI TEXNOLOGIK LOYIHALASHTIRISH // “YUKSAK BILIMLI VA INTELLEKTUAL RIVOJLANGAN AVLODNI TARBIYALASH – MAMLAKATNI BARQAROR TARAQQIY ETTIRISH VA MODERNIZATSIYA QILISHNING ENG MUHIM SHARTI” MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI MATERIALLARI (27 mart, 2020 y.)

26. Д.З.Хидирова. Олий таълим муассасаларида бўлажак ўқитувчиларнинг касбий компетентлигини шакллантириш. // ТА'LIM, FAN VA INNOVATSIYA. 2020/1-son. 26-В

27. Xidirova Dildora Zayniddinovna Po'latova Sevara Sunnatillayevna Xamrayeva Guli Oybekovna. PEDAGOGI RESPUBLIKA ILMIY JURNALI // AUDITORIYA VA AUDITORIYADAN TASHQARIDA O'QUV MASHG'ULOTLARINI INNOVATSION TEXNOLOGIYA VA METODLAR ASOSIDA LOYIHALASHTIRISH. 231-В. 2024 y.

28. Ўғли Р. Х. Ф., Сирожиддин М. ИЗУЧЕНИЯ УСЛОВИЯ ТРУДА В КОМПАНИИ ЕВРОПЫ. МУРАДОВ СИРОЖИДДИН //International journal of

advanced research in education, technology and management. – 2023. – Т. 2. – №. 10.

29. ЎҒЛИ, РАЖАБОВ ХУРШИД ФАХРИДДИН, and МУРАДОВ СИРОЖИДДИН. "ИЗУЧЕНИЯ УСЛОВИЯ ТРУДА В КОМПАНИИ ЕВРОПЫ. МУРАДОВ СИРОЖИДДИН." International journal of advanced research in education, technology and management 2.10 (2023).

30. ЎҒЛИ, Р. Х. Ф., & СИРОЖИДДИН, М. (2023). ИЗУЧЕНИЯ УСЛОВИЯ ТРУДА В КОМПАНИИ ЕВРОПЫ. МУРАДОВ СИРОЖИДДИН. International journal of advanced research in education, technology and management, 2(10).

31. Rayimkulov A., Murodov S. Some Issues of Safety in the Use of Tower Cranes Used in Construction Projects //JournalNX. – С. 301-308.

32. Мурадов, Сирождидин. "ПРОБЛЕМЫ ТУШЕНИЯ ПОЖАРОВ КЛАССА Е ЛИЧНЫМ СОСТАВОМ ПОЖАРНОЙ ОХРАНЫ В МИРЕ." International journal of advanced research in education, technology and management 2.5 (2023).

33. Мурадов С. ПРОБЛЕМЫ ТУШЕНИЯ ПОЖАРОВ КЛАССА Е ЛИЧНЫМ СОСТАВОМ ПОЖАРНОЙ ОХРАНЫ В МИРЕ //International journal of advanced research in education, technology and management. – 2023. – Т. 2. – №. 5.

34. Мурадов, С. (2023). ПРОБЛЕМЫ ТУШЕНИЯ ПОЖАРОВ КЛАССА Е ЛИЧНЫМ СОСТАВОМ ПОЖАРНОЙ ОХРАНЫ В МИРЕ. International journal of advanced research in education, technology and management, 2(5).

35. Raximov O.D, Muradov S.H. SANOAT KORXONALARI RAHBARI VA MUTAXASSISLARINI MEHNAT MUHOFAZASI BO‘YICHA O‘QITISH VA BILIMLARINI SINOVDAN O‘TKAZISHNI RAQAMLASHTIRISH. MONOGRAFIYA.2023.1-96

36. Raximov O.D, Muradov S.H. SANOAT KORXONALARI RAHBARI VA MUTAXASSISLARINI MEHNAT MUHOFAZASI BO‘YICHA O‘QITISH VA BILIMLARINI SINOVDAN O‘TKAZISHNI RAQAMLASHTIRISH// INTELLEKT. MONOGRAFIYA.2023

37. Dustkabilovich, R. O. ., & o`g`li, M. S. H. . (2021). Innovative Technologies in Teachingdirectors and Specialists of Industrial Enterprises on "Labor Protection". European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630), 80-85. Retrieved from <http://ejlss.indexedresearch.org/index.php/ejlss/article/view/3>

38. Rakhimov Oktyabr Dustkabilovich; Muradov Sirojiddin Husan o'g'li. Innovative Technologies in Teaching directors and Specialists of Industrial Enterprises on "Labor Protection"// European Journal of Life Safety and Stability (2660-9630), 2021/12/29. 80-85.

39. Muradov S.H; Safarov Sh. O'. MEHNAT SHAROITLARI VA MUHITINI "KAIZEN" USULI YORDAMIDA TAKOMILLASHTIRISHNING INNOVATSION YECHIMLARI// PAXTA TOZALASH, TO'QIMACHILIK VA YENGIL SANOAT SOHALARINING TEXNOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH. 2023. 90-92

40. СИРОЖИДДИН МУРАДОВ. ИЗУЧЕНИЯ ОХРАНА ТРУДЫ НА ПРОИЗВОДСТВЕ КОРЕИ// ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАРИЛЦАА СУДЛАЛ. 2023. 242-247

41. Muradov Sirojiddin Husan ugli; Odilov Muzaffar. MAIN INDICATORS OF LABOR PROTECTION MEASURES EFFICIENCY// INTERNATIONAL JOURNAL OF SCIENTIFIC RESEARCHERS 0 2023. 201-206

42. Sultonova D. N., qizi Siddiqova M. A. COLOR SCHEME IN THE FORMATION OF THE ARTISTIC ENVIRONMENT OF THE INTERIOR OF MODERN EDUCATIONAL CENTERS //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – Т. 2. – №. 14. – С. 109-115.

43. Muradov, S., & Usmonov, H. (2024). MEHNATNI MUHOFAZA QILISHNING RIVOJLANISH TARIXIY BOSQICHLARINI O'RGANISH. *Interpretation and Researches*. извлечено от <https://interpretationandresearches.uz/index.php/iar/article/view/1915>

44. МУРАДОВ СИРОЖИДДИН учитель-стажер. Каршинский инженерно-экономический институт кафедра «Охрана труда и техника безопасности» Республики Узбекистан. (2024). НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ БЕЗОПАСНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ГРУЗОПОДЪЕМНЫХ КРАНОВ В СТРОИТЕЛЬНО-МОНТАЖНЫХ РАБОТАХ. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10684166>

45. СИРОЖИДДИН М. НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ БЕЗОПАСНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ГРУЗОПОДЪЕМНЫХ КРАНОВ В СТРОИТЕЛЬНО-МОНТАЖНЫХ РАБОТАХ //International journal of advanced research in education, technology and management. – 2024. – Т. 3. – №. 2. – С. 167-177.

46. Muradov S. CONSTRUCTION-INSTALLATION ISHLARIDA KUTARAMA KRANLARDAN USE FUNDAMENTAL SECURITY OF SUPPLY //Modern Science and Research. – 2024. – Т. 3. – №. 2. – С. 786-792.
47. Muradov, S. (2024). CONSTRUCTION-INSTALLATION ISHLARIDA KUTARAMA KRANLARDAN USE FUNDAMENTAL SECURITY OF SUPPLY. Modern Science and Research, 3(2), 786–792. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/29479>
48. Muradov, S. (2024). ASSESSMENT OF THE CHEMICAL SITUATION IN AN ACCIDENT IN FACILITIES USING KTZM. MODERN SCIENCE AND RESEARCH, 3(2), 1142–1152. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10701651>
49. СИРОЖИДДИН, МУРАДОВ. "РАЖАБОВ ХУРШИД ФАХРИДДИН ЎҒЛИ. ИЗУЧЕНИЯ УСЛОВИЯ ТРУДА В КОМПАНИИ ЕВРОПЫ. МУРАДОВ СИРОЖИДДИН." *International journal of advanced research in education, technology and management* 10 (2023): 27.
50. Sirojiddin M., Umurzoq E. INNOVATIVE SOLUTIONS FOR IMPROVEMENT OF WORKING CONDITIONS AND ENVIRONMENT THROUGH THE KAIZEN METHOD //International journal of advanced research in education, technology and management. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 42-47.
51. Muradov S. PRINCIPLES OF ENSURING THE SAFETY OF USING LIFTING CRANES IN CONSTRUCTION-ASSEMBLY WORKS //Modern Science and Research. – 2024. – Т. 3. – №. 2. – С. 933-939.
52. Muradov S. ASSESSMENT OF THE CHEMICAL SITUATION IN AN ACCIDENT IN FACILITIES USING KTZM //Modern Science and Research. – 2024. – Т. 3. – №. 2. – С. 1142-1152.
53. Muradov S., Usmonov H. MEHNATNI MUHOFAZA QILISHNING RIVOJLANISH TARIXIY BOSQICHLARINI O'RGANISH //Interpretation and researches. – 2024.
54. СИРОЖИДДИН М. НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ БЕЗОПАСНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ГРУЗОПОДЪЕМНЫХ КРАНОВ В СТРОИТЕЛЬНО-МОНТАЖНЫХ РАБОТАХ //International journal of advanced research in education, technology and management. – 2024. – Т. 3. – №. 2. – С. 167-177.
55. Muzaffar O. MAIN INDICATORS OF LABOR PROTECTION MEASURES EFFICIENCY Muradov Sirojiddin Husan ugli.

56. Muradov Sirojiddin Husan ugli; Odilov Muzaffar. MAIN INDICATORS OF LABOR PROTECTION MEASURES EFFICIENCY// International journal of scientific researchers. 2023. 201-206

57. Мурадов С. ПРОБЛЕМЫ ТУШЕНИЯ ПОЖАРОВ КЛАССА Е ЛИЧНЫМ СОСТАВОМ ПОЖАРНОЙ ОХРАНЫ В МИРЕ //International journal of advanced research in education, technology and management. –2023. –Т. 2. – №. 5.

58. Sirojiddin M., Umurzoq E. INNOVATIVE SOLUTIONS FOR IMPROVEMENT OF WORKING CONDITIONS AND ENVIRONMENT THROUGH THE KAIZEN METHOD //International journal of advanced research in education, technology and management. – 2023. – Т. 2. – №. 12. – С. 42-47.

59. Muradov S. CONSTRUCTION-INSTALLATION ISHLARIDA KUTARAMA KRANLARDAN USE FUNDAMENTAL SECURITY OF SUPPLY //Modern Science and Research. – 2024. – Т. 3. – №. 2. – С. 786-792.

60. ФОЙДАЛАНИШ Қ. М. И. К. К., АСОСЛАРИ Х. Т. MODERN SCIENCE AND RESEARCH //MODERN SCIENCE. – 2024. – Т. 2181. – С. 3906.

61. Muradov S. ASSESSMENT OF THE CHEMICAL SITUATION IN AN ACCIDENT IN FACILITIES USING KTZM //Modern Science and Research. – 2024. – Т. 3. – №. 2. – С. 1142-1152.

62. KIMYOVIY K. Q. O. L. O. A., BAHOLASH H. MODERN SCIENCE AND RESEARCH //MODERN SCIENCE. – 2024. – Т. 2181. – С. 3906.

63. KIMYOVIY K. Q. O. L. O. A., BAHOLASH H. MODERN SCIENCE AND RESEARCH //MODERN SCIENCE. – 2024. – Т. 2181. – С. 3906.